

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»**

В І С Н И К

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ВІННИЦЬКОГО ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНОГО
КОЛЕДЖУ**

ВИПУСК № 1 (45)

Вінниця, 2024

ВІСНИК НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу

РІШЕННЯ

Національної ради України
з питань телебачення та радіомовлення
щодо реєстрації суб'єкта друкованих медіа
№ 967 від 28 вересня 2023 року
Журнал

Журнал присвячений висвітленню широкого спектру теоретичних та прикладних проблем педагогіки, психології, окремих методик та філології, підтримує традиції інтеграції вишівської науки з практикою, сприяє поширенню досвіду наукової, науково-педагогічної та виробничої діяльності, становленню кадрів вищої кваліфікації; розрахований на спеціальну категорію читачів, зокрема педагогічних та науково-педагогічних працівників закладів вищої, середньої та дошкільної освіти, здобувачів освіти та молодих науковців.

Вісник заснований у січні 2012 року, виходить 3 рази на рік

Мова видання: українська, англійська

Тематичні напрями Вісника:

- ❖ Інтеграція науки та практики як механізм ефективного розвитку
- ❖ Педагогічні та лінгвістичні аспекти викладання
- ❖ Германістика та славістика у сучасному науковому просторі
- ❖ Психолого-педагогічні умови формування та розвитку особистості вихованця
- ❖ Лабораторія педагогічної майстерності та професійного саморозвитку педагога
- ❖ Дисемінація передового педагогічного досвіду
- ❖ Challenges in Education
- ❖ Відомі імена року
- ❖ Проби пера
- ❖ Конкурси
- ❖ Рецензії

Номер затверджено на засіданні Вченої ради

КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»

Протокол № 7 від 14 лютого 2024 року

Головний редактор: директор КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж», спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Войцехівський К.Ф.; **відповідальний редактор:** методист коледжу, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, Руда Т.В., **медіа-редактор:** к.пед.н., доц. Марценюк О.Г.

Редакційна колегія: д.пед.н., проф. Мисліцька Н.А., д.філ.н. Войцехівська Н.К., к.філ.н., доц. Січкар С.А. (Уманський державний педагогічний університет ім. П. Тичини), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Когутюк О.В.

Відповідальність за зміст статей несуть автори

Матеріали видаються в авторській редакції

В 53 Вісник науково-методичних досліджень Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу : Випуск 1(45) /за заг. ред. К.Ф. Войцехівського. Вінниця : Твори, 2024. 168с.

ЗМІСТ

СЛОВО РЕДАКТОРА

БУГА ОКСАНА, Інвестиційна привабливість регіонів як основа сталого розвитку країни.....	6
<u>АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ МОДЕЛЮВАННЯ У ПРАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ЯК ЗАСОБУ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНЬОГО</u>	

ФАХІВЦЯ

СВЕРЛОВИЧ ВАЛЕНТИНА, НАДКЕРНИЧНА ЛЮБОВ Сучасна модель практичної підготовки майбутніх педагогів у коледжі.	10
БУЛЕЙКО ОЛЬГА, КАРЛОВА ОЛЕНА, Підготовка практикоорієнтованого фахового молодшого бакалавра в ВСП Вінницькому фаховому коледжі будівництва, архітектури та дизайну КНУБА.	14
МАЙДАНИК ОЛЕНА, МАРІЯ СЕНИШИНА, Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до громадянського виховання молодших школярів.	18
МІЛЩУК СВІТЛАНА, Використання технології вебквестів під час організації літньої педагогічної практики здобувачів освіти спеціальності 012 Дошкільна освіта (з досвіду роботи)..	22
ЯКОВЛІВА ОЛЕНА, Процес спілкування як умова розвитку комунікативних умінь майбутніх учителів.....	27
ГУМЕНЮК ОКСАНА, Компетентнісна освіта - як основа професійно-особистісного розвитку майбутнього фахівця (з досвіду роботи)	29
ХАНИКОВА ІРИНА, СТЕЦЮК ІРИНА, Співпраця закладів педагогічної освіти з громадськими організаціями як засіб організації педагогічної практики роботи з дітьми з особливими освітніми потребами	31
ГАЛАН ОЛЬГА, ФАЛОВСЬКА ІРИНА, Дизайн-мислення в освітній діяльності.....	33
ДЕМКОВА ВІТА, Моделювання фізичних процесів у дослідницькій діяльності студентів.....	35
ЖУПАНОВА НАТАЛІЯ, Застосування моделювання на урок зарубіжної літератури.....	38
КОВАЛЬЧУК ІРИНА, ЧЕМЕРИС ІРИНА, Формування лідерських якостей у майбутніх фахівців як ключ до успіху в сучасному світі.	40
КОРНЕЛЮК ВІКТОР, Моделювання оцінювання взаємодії в освітньому процесі.	43
СОРОЧАН МАРИНА, Використання моделювання у процесі практичної підготовки як засобу професійно-особистісного розвитку здобувачів освіти в реаліях сьогодення.	45
ТЕРЕПА АЛЛА, Математичне моделювання як прийом формування математичної компетентності в майбутніх учителів початкової школи в педагогічних коледжах.	49
ВОЙТЕНКО ГАЛИНА, КУЗЕМА ГАННА, Вплив освітньої інноватики на креативний розвиток професійних здібностей майбутніх вчителів.	54
КРАМСЬКА ЗОЯ, КРУГЛИК МАРИНА, Проектування освітнього простору закладу дошкільної освіти як умова розвитку дитини.	57
ПАЩЕНКО МАЯ, КОВАЛЕНКО КАТЕРИНА, Реалізація моделі освітнього простору шляхом впровадження у практику технології педагогічного проектування у закладах дошкільної освіти...	59
СИНЕГУБ ЯРОСЛАВА, ГОРДІЙЧУК МАР'ЯНА, Моделювання освітнього середовища закладів вищої освіти.	61
ДЕНИСЮК ТЕТЯНА, ГОРОБЧУК КАТЕРИНА, Екологічний підхід до проблеми створення моделі освітньої системи в Україні.	63
ТРОЯН НАТАЛІЯ, ДІДЕНКО АНАСТАСІЯ, Дистанційне проведення педагогічної практики: важливі акценти впровадження (з досвіду роботи).....	65

МУЗИЧНИЙ СВІТ У НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

АГЕЙКІНА-СТАРЧЕНКО ТЕТЯНА, ЛЮБЧИК КАТЕРИНА, Світова прем'єра хорового циклу «Псалми Давидові» Р. Толмачова за поезією Т.Г. Шевченка.	67
СТЕПОВА АЛЛА, Музично-педагогічна діяльність українських композиторів XIX - початку XX століть.....	70
КАСЬКО ТЕТЯНА, СТОРОЖУК НАТАЛІЯ, Специфіка викладання хорового диригування в умовах дистанційного навчання для майбутніх вчителів музичного мистецтва.	75

ІСКРА СВІТЛАНА, ГАВРІЛОВА СОФІЯ , Організація роботи з вокальним ансамблем: теоретичні та практичні аспекти.	78
МАЗУР АЛЬБІНА , Формування музично-естетичного смаку студентів на занятті з постановки голосу.	81
ІСКРА СВІТЛАНА, КИРИЛЮК ДМИТРО , Вокально-хорове виховання як основа формування співацьких навичок школярів.	84
ЧОРНА НАТАЛЯ, ХОЛОДЮК МАРІЯ , Театралізована діяльність на уроках музичного мистецтва в ЗЗСО: види та форми.	88
БОГОЦЬКА ВАЛЕНТИНА, СЕГЕДА МИКОЛА , Використання мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва в закладах загальної середньої освіти.	93
ТОМЧУК АННА, МЕЛЬНИК ГАЛИНА , Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі на уроках музичного мистецтва.	97

ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТНЯ ГАЛУЗЬ: РОЗРОБЛЕННЯ, ВПРОВАДЖЕННЯ НОВИХ

МЕТОДИК ТА ПРАКТИК НАВЧАННЯ

СКРИПНИК НАДІЯ, ЛЕБЕДЬ ЮЛІЯ, ТКАЧУК АНАСТАСІЯ , Формування риторичної компетентності здобувачів освіти у процесі навчання.	101
МІНОВА ЄЛИЗАВЕТА, ГОЛОВАНЮК ВАЛЕНТИНА , Біблійні алюзії в контексті літератури постмодернізму (на прикладі роману «Історія світу в 10,5 розділах» Джуліана Барнса).	107
ІСКРА СВІТЛАНА, СТАВНІЙЧУК МАЙЯ , Український пісенний фольклор як складова репертуару дитячих вокальних ансамблів.	113
ВАЦАК КРІСТІНА , Концепти дитинства у творчості М. Вінграновського.	117
ЦІСАР ІРИНА, КСЕНЧИНА ОЛЕСЯ , Використання українського фольклору в мовленнєвому розвитку старших дошкільників.	120
БЕРЕЖАНСЬКА ОЛЬГА , Впровадження STEM-освіти на заняттях з української мови та літератури.	123
ЯКОВЕНКО ТЕТЯНА, ВОНСОВИЧ ОЛЕНА , Неокласичні традиції у творчості Максима Рильського.	126

НОТАТКИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ, ПЕДАГОГІКИ ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ

ПЕТРЮК ВАЛЕНТИНА , Використання в організації роботи творів В.О.Сухомлинського як засобу морального виховання дітей дошкільного віку.	129
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, БАКУНЧИК ЯНА , Основні аспекти формування грамотності та розвитку мовлення здобувачів початкової освіти у процесі вивчення української мови.	132
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, ПАРУБОЧА МАРІЯ , Фундаментальність проблеми формування орфографічних умінь здобувачів початкової освіти у сучасному освітньому просторі.	137
ОМЕЛЯНЧИК ТЕТЯНА, МАРУЩАК ВІКТОРІЯ , Втілення інноваційних технологій на уроках в початковій школі як запорука ефективної спільної навчальної діяльності педагога та здобувачів початкової освіти.	140
ОСАДЧА ЛЮДМИЛА , Рівень хореографічної підготовленості старшокласниць на уроках фізичної культури за варіативним модулем «Хореографія».	146
ЦІСАР ІРИНА, БЛУДЧА АНАСТАСІЯ , Роль пісочної терапії у формуванні зв'язного мовлення дошкільнят.	148
ІННА БАРЩЕВСЬКА , Особливості діагностики та педагогічного супроводу дітей із синдромом Аспергера та СДУГ.	151
ВАКОЛЮК ТЕТЯНА, ЯКОВЛІВА ОЛЕНА , Проблема булінгу у шкільному середовищі.	155
ТАРАШЕВСЬКА ОЛЬГА, ЦІСАР ІРИНА , Інноваційні технології в роботі з дітьми ООП.	157
ЯКОВЕЦЬ НАТАЛІЯ , Літературний проект як ефективний формат освітньої діяльності в ЗДО, засіб розвитку національно-патріотичних почуттів дошкільників та формування інтересу до сучасної книги (зі збірника проектів за творами сучасних українських авторів).	160

ВІДОМІ ІМЕНА

КІСЕЛЬОВ ДМИТРО , Бертольт Брехт: теорія «Епічного театру». Зміст явищ.	162
ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ , Наш останній король – Stanislaw August Poniatowski.	165

СЛОВО РЕДАКТОРА

Два роки Україна бореться проти агресії росії, два роки як життя народу поділилося на: до і після. Змінилося все: побут, цінності і навіть окремі професії. Єдине залишається непохитним – любов до Батьківщини та бажання бути вільними!

Попри важкі, нестабільні часи українська молодь вірить у власні сили та прагне справедливості. Велика кількість здобувачів освіти всієї України подалися до лав ЗСУ та борються за незалежність й суверенітет держави. І це свідомий вибір. Вибір, який заслуговує на повагу та за який не соромно!

Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж теж має своїх героїв. Це «вчорашні» студенти, які без вагань стали на наш захист. Ми стараємося підтримати та допомогти тим, які невтомно виборює кожен клаптик рідної землі.

З перших днів повномасштабного вторгнення студенти та працівники коледжу активно долучилися до волонтерської діяльності. Виготовлення окопних свічок та оберегів для захисників, пошиття балаклав, плетіння маскувальних сіток, донорство, приготування та доставка їжі, допомога біженцям, формування індивідуальних аптечок, участь у благодійних концертах та футбольних матчах – усе це види волонтерської допомоги, яку надавали та продовжують надавати наші студенти й працівники. Ми проводимо благодійні ярмарки, беремо участь у всеукраїнських акціях на підтримку ЗСУ і

військовослужбовців, які проходять лікування та курси реабілітації.

За ініціативи наших викладачів зібрані кошти та придбані автівки для підрозділів, в яких служать наші випускники, і на даний час перебувають на передовій.

Дуже боляче згадувати про втрати. Ми із сумом вшановуємо пам'ять тих, хто нажаль, віддав своє життя за майбутнє. Задля виховання патріотизму молодого покоління, з метою загострення уваги до сучасних проблем і цінностей у коледжі щоранку звучить хвилина мовчання в пам'ять загиблим воїнам та всім жертвам цієї кровавої війни, проводяться виховні заходи та години спілкування.

Ми відкрили Стіну пам'яті загиблих студентів і випускників коледжу аби ніхто і ніколи не викреслив із своєї пам'яті воїнів, які захищали нас, нашу землю, нашу країну від ворога.

Ми також беремо участь у благодійних акціях, які допоможуть нашим студентам обрати для себе правильну позицію та зрозуміти головне – Україна наше все!

І після темряви обов'язково прийде світло, й добро переможе зло. Ми свято віримо у Збройні Сили України і боремося до кінця. Ми продовжуємо писати, творити, досліджувати та навчати.... Правда на нашому боці, тому задля майбутнього покоління ми зобов'язані вистояти, і на своєму освітньому фронті зробити все можливе задля ПЕРЕМОГИ!!!

Думка про закономірності перетворення покірного обивателя в злочинця, покладена в основу п'єси «Що той солдат, що цей», як би продовжена в «Трьохгрошовій опері», а

потім розвинута ще далі в романі, що показує злочинність усієї системи, побудованій на принципі приватної власності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Братко В.О. Новаторство Брехта-драматурга. До вивчення драми Життя Галілея 11 клас. В. О. Братко. Зарубіжна література в навчальних закладах. 2000. № 2. С. 43-46.
2. Бушель Б. Бертольд Брехт: Штрихи до портрета письменника. Бушель Б. Зарубіжна література. 2002. № 2 С. 105-108.
3. Волощук Є. Бертольд Брехт – чужий серед своїх. Зарубіжна література. 2002. №1. С. 3-5.

*Стаття надійшла до редакції
28 грудня 2023*

НАШ ОСТАННІЙ КОРОЛЬ – STANISLAW AUGUST PONIATOWSKI

УДК 94(477.44)

ЛИСИЙ АНАТОЛІЙ

*кандидат історичних наук, доцент, Почесний краєзнавець України,
завідувач кафедри суспільно-гуманітарних наук
КЗВО «Вінницький гуманітарно-педагогічний коледж»*

В першій половині травня далекого 1787 року Тульчин готувався прийняти польського короля Станіслава Августа

Понятовського, який повертався з Канєва після зустрічі з Катериною II [1, с.107]. Його мав

приймати місцевий магнат, граф Станіслав Потоцький. Його володіння сягали півтора мільйони десятин земельних, лісових та інших угідь. Він мав понад 130 тисяч кріпаків. Не випадково ці володіння називали «королівством Тульчинським» [2, с. 629]. Так трапилося, що Понятовський виявився останнім польським королем.

Король в українській історії – це не чужий володар. Сприйняття короля як свого в нашій історичній традиції пов'язане передусім із Данилом Романовичем та його коронацією в середині XIII ст. Однак наші

предки від середини XIV ст. і аж до кінця XVIII ст. також жили під владою королів. Здебільшого польських, меншою мірою угорських, але ці королі були володарями наших пращурів у ті часи, коли держави, до складу яких належали українські землі, не були національними [3, с. 5]

Станіслав Антоній народився 17 січня 1732 року в маєтку Вовчин, що в Брестському воєводстві [4, с. 415]. Батьками майбутнього короля були Станіслав Понятовський та Констанція Чарторийська. Батько короля на той час уже був мазовецьким воєводою, а його шлюб із Чарторийською лише посилив у майбутньому позицію амбітного, але не надто заможного Понятовського. Виглядає на те, що зв'язавши себе з Чарторийськими, Станіслав безпосередньо вплинув і на подальшу долю не тільки свого сина Станіслава, майбутнього короля, а й усіх його дітей, що були залучені в широкі плани фамілії Чарторийських, яка від 1730-х років стала одним з найпотужніших угруповань Речі Посполитої.

Від 1733 до 1739 р. виховувався переважно у Гданську (Польща), тимчасово в період до 1735 був разом з батьками у засланні в Кам'янці (нині м. Кам'янець-Подільський; знову відвідав це місто вже дорослим). Первісно навчався вдома, потім — у Варшавському колегіумі чернечого театинського ордену. Від 1744 р. студіював логіку та математику на лекціях російського міністра у Варшаві графа Г.-К.Кейзерлінга, екс-президента Петербурзької академії наук. 1748 р. прилучився до експедиційного корпусу князя В.Репніна в західноєвропейському поході. Мандрував Німеччиною, Австрією, Голландією, Францією, Великою Британією. Познакомився з визначними вченими, у т. ч. енциклопедистами.

1750 р. обраний на надзвичайний сейм Речі Посполитої від Закрочимської землі, 1751 р. став полковником ланового регіменту й ломжинським комісаром Радомського скарбового трибуналу, 1752 р. виявив ораторський хист на сеймі у Гродно (нині місто в Білорусі). 1753 р. обійняв перемишльське градове староство. 1755 р. залучений до Головного Литовського трибуналу в м. Вільно (нині м. Вільнюс), за протекції рідних дядьків з роду князів Чарторийських здобув посаду стольника Великого князівства Литовського і приватне секретарство у британського посланника до Російської імперії Ч. Уільямса, власного приятеля. Зробився фаворитом великої княгині Катерини (майбутньої імператриці Катерини II). 1756 р. призначений дипломатичним представником короля Августа III Саксонського, проте у 1758 р. імператрицею Єлизаветою Петрівною видалений із Санкт-Петербурга, де в уряді визрівали підозри у причетності молодика до політичних інтриг.

Мав депутатські повноваження, зокрема 1760 р. — від Руського воєводства, 1761 р. — од Більської землі (Підляського воєводства).

У 1764 р. з волі цариці Катерини II та прусського короля Фрідріха II

Гогенцоллерна висунутий на польський престол і коронований на елекційному сеймі 7 вересня під багнетами російських підрозділів. Для себе обрав ім'я Станіслав Август, ставши володарем титулів короля польського, великого князя литовського і великого князя руського.

За угодою 24 лютого 1768 р. про підтвердження "Вічного миру" 1686 р. гарантував пільги православному й іншим некаатолицьким віросповіданням у своїй країні. Сприяв політичному і військовому реформуванню, розвитку економіки, освіти, науки, мистецтва, літератури, преси. Заснував Рицарську школу — кадетський корпус, порцеляновий завод, національний театр, монетний двір, палацово-парковий комплекс Лазенки та ін. Зібрав цінні колекції старожитностей, виробів народних промислів, малярства, скульптури, меблів, книг, нумізматики, мап. Забезпечив докладний картографічний опис теренів Речі Посполитої. Вів нотатки, широке листування (поміж адресатів — А.-С. Нарушевич, Вольтер, Дж.Вашингтон, чимало монархів).

Значною мірою спирався на зарубіжну допомогу, аби подолати збройні зазіхання Барської конфедерації 1768 р., котра, зокрема, спричинила акт безкоролів'я й проголошення монарха усунутим од влади. Відповідно визнав чинними подальші російські, пруські та австрійські загарбання, що зрештою призвело до ліквідації його держави. Уночі 23 жовтня 1771 р. викрадений нападниками-конфедератами, проте врятувався, наступного дня втікши від учасників замаху.

У 1787 р. на дніпровській стоянці спеціальних галер під Каневом нетривало спілкувався з подорожуючою Катериною II, запропонувавши укласти союз (для війни з Османською імперією). На її пізнішу вимогу він, один із авторів Конституції Речі Посполитої Третього травня 1791, зрікся цього акта і приєднався до Торговицької конфедерації 1792 р.

Фактично підкорився революційному рухові 1794 р., очоленому Т. Косцюшом,

обмежившись декларативним універсалом із судженням про недоречність розгорнутої повстанської боротьби та закликом не слухати "оманливих мрійливих обіцянок". Зрештою посередничав у капітуляції Варшави перед О. Суворовим. Після придушення тогорічних визвольних змагань, за наказом Катерини II, конвойований до Гродна. 25 листопада 1795 р. детронізований. Навесні 1797 р. на запрошення імператора Павла I загостював у петербурзькому Мармуровому палаці, перебував на інавгурації царя в Москві.

Нагороджений орденами Білого орла (1755), Чорного орла (1764), св. апостола Андрія Первозванного з діамантами (1787), удостоєний почесного членства академії наук у С.-Петербурзі (1777), член академії наук у Берліні (1791).

Помер 12 лютого 1798 р. у м. С.-Петербург. Похований там само в костьолі Святої Катерини, однак прах за радянських часів зазнав поневірянь і плондрування: 1938 р. на прохання польського уряду домовину перенесено на Берестейщину, до Вовчина, пізніше віднайдені у зруйнованій каплиці рештки як вірогідні фрагменти останків власті СРСР передали Польщі (врочистий погреб одправлено 1995) [6, с. 611, 6-A].

Монарху доводилось бути і на Вінниччині, тодішньому Брацлавському воєводстві. Збереглося повідомлення про те, що Марцін Грохольський (володар П'ятничан і Стрижавки) у 1781 р. в обох садибах приймав Станіслава Августа. Для увічнення пам'яті про перебування короля в П'ятничанах (19.XI) заклав тоді ж в'їзну липову алею. В цей приїзд король відвідав в Яневі (Іванів Калинівської громади) католицький монастир ордену бернардинів [7, с. 141].

Після Канева по дорозі в ojczyznu король робив зупинки у місцевих магнатів. В Брацлавському воєводстві його чекала зустріч зі Станіславом Потоцьким. Спочатку він заїхав в Немирів. Тут його урочисто вітали, салютуючи з гармат. Представник графа показав королю ткацькі мануфактури, публічну бібліотеку і гордість

графа – кадетський корпус: військову школу для шляхти.

17 травня 1787 року, о 9-й ранку король рушив до Тульчина. За півмилі* від міста його зустрів граф Станіслав Потоцький. Він слабував і йому напередодні двічі пускали кров. Графа супроводжував брацлавський каштелян** Марцін Грохольський, підчаший*** коронний Чацький, генерал артилерії князь Сапега та інші.

У Тульчині короля вітали місцеві євреї на чолі з рабином, а перед палацом – графиня Жозефіна Потоцька, жінка Грохольського, родичка графа жінка Северина Потоцького Ганна-Теофілія із дому Сапегів, графиня Чацька (із дому Потоцьких), графиня Мощенська (із дому Свейковських), графиня Холоневська (із дому Рушевських).

У день приїзду короля відбувся урочистий обід на 150 осіб. За обідом були присутні король, родина графа Станіслава Потоцького, брацлавські сановники, сенатори, дами. Після обіду був влаштований концерт Teodore Ferrrari, славного музиканта (колишнього кріпака з сусіднього села Копіївки, якого до навчання музиці за кордоном звали Федір Ковальчук), після якого грали французьку і польську комедії. Їх виконувала ясновельможна пані wojewodzina з вишуканими дамами і кавалерами. Після закінчення комедій та італійської опери, з'явилася чудова ілюмінація з усіх мансард квадратного двору з кількома тисячами масляних ламп. У фіналі видовища було виставлено піраміду з монограмою ордена Св. Станіслава, прикрашену чудовим світлом. Наступними була асамблея зі стрільниною з гармат і сильною ручною стрільбою, які тривали до третьої години ночі.

Наступного дня, 18 травня 1787 року прийом короля продовжувався комедіями і балами аж до 5 години ранку. 19 травня після обіду всі мали їхати до лісу, що знаходиться за півмилі від палацу, облаштованого на кшталт англійського саду, кажуть, що місце дуже гарне. Потім вирушили до театру, який був ілюмінований. Ввечері того ж дня, в маєтку

було відкрито нову театральну будівлю – «орperhaus» у новому архітектурному стилі за проектом архітектора Лакруа. Хоча запланована на цей день оперна вистава не відбулася (більша частина акторок захворіла) подію супроводжувало виконання італійської і турецької музики капелою з «virtuoso» Феррарі на чолі.

Король перебував у Тульчині з 17 по 20-е травня 1787 року. На честь перебування короля граф звів у центрі міста колону з написом про відвідини, а мешканцям Тульчина, що жили в радіусі «12 тисяч ліктів» або 1 милі від неї, дарував волю. Нині пам'ятна колона розташована на

території Тульчинського краєзнавчого музею [1, с. 178; 5, с. 47]

Останній володар Речі Посполитої, польський король та великий князь литовський і руський Станіслав Август Понятовський був заручником долі. Із перспективи сьогодення дуже легко дати йому таку малоприємну характеристику. Знаємо його думки – як приватні, так і публічні. Врешті знаємо про його перемоги та поразки. Тоді чому він є заручником? А якщо є, то де саме та в'язниця чи вороги, що взяли короля в полон? Відповідь проста – історія. Історія його життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Podroz krola Stanislaw Augusta do Kaniowa w r. 1787. Wilno, 1860. 230 s.
2. Історія міст і сіл УРСР. Вінницька область. Тульчин. Київ, 1972. 778 с.
3. Див.: Віталій Михайловський. Наші королі. Reges Nostri. Володарі та династії в історії України (1340 – 1795). Київ, 2022. 432 с.
4. Michalski J. Stanislaw August Poniatowski. Polski Slownik Biograficzny. T. 41. Warszawa-Krakow, 2002.
5. Вигуржинський В. О. Тульчин – вчора, Тульчин – сьогодні. Вінниця, 2017. 84 с.
6. Довідник з історії України (А-Я). Київ, 2001. 1136 с.
7. URL: <http://www.history.org.ua/?tumin-S.A.Poniatowski>.
8. Колесник В. Відомі поляки в історії Вінниччини. Біографічний словник. Вінниця, 2007. 1008 с.

*Стаття надійшла до редакції
11 січня 2024*